

Ірина Гичун,

студентка 2-го курсу факультету історії та міжнародних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

УКРАЇНСЬКО – СЛОВАЦЬКІ ВІДНОСИНИ: ПЕРСПЕКТИВИ СПІВРОБІТНИЦТВА

Українсько-словацькі відносини — міжнародні відносини між Україною та Словаччиною.

Історія розвитку українсько-словацьких відносин розпочинається з 1 січня 1993 р. Саме тоді, після саморозпуску Чеської і Словацької Федеративної Республіки, виникла нова держава – Словацька Республіка.

Впродовж 90-х років ХХ – початку ХХІ століття Україна та Словацька Республіка вирішують подібні проблеми пов'язані з процесами глобалізації, постсоціалістичної трансформації та європейської інтеграції. Основними змінами, що повинні були вирішити країни, є наступні: перехід від тоталітаризму до правової соціальної держави та громадянського суспільства; розбудова держав на національній основі; перехід від адміністративно-командної до ринкової економіки; поглиблення регіонального, глобального співробітництва та європейської інтеграції.

Протягом років незалежності Словацька Республіка пройшла складний шлях трансформації політичного та соціально-економічного життя. Логічним наслідком цього процесу стало запрошення Словаччини до вступу в Північноатлантичний альянс на Празькому саміті, а також визнання виконання державою Копенгагенських критеріїв, що стало останнім етапом на шляху вступу до Європейського Союзу. Так, у 2004 р. Словацька Республіка набуває статусу повноправного члена НАТО та ЄС2.

Міждержавні відносини між Україною та Словаччиною будуються на багаторівневій системі двосторонніх договорів. Центральне місце у зазначених взаємовідносинах займає взаємодія глав держав, парламентів, урядів,

відповідних галузевих міністерств та відомств. Слід зазначити, що у розвитку двосторонніх відносин можна виділити три компоненти. По-перше, з 1993 р. встановлено тісні контакти між главами держав та урядів. По-друге, найширшими стали взаємовідносини на рівні профільних міністерств та відомств. В подальшому склався і третій елемент – це налагодження співпраці між регіональними та місцевими органами державної виконавчої влади та органами місцевого самоврядування.

Позитивними моментами в українсько-словацькому співробітництві є офіційна підтримка Словацької Республіки набуття Україною повноправного членства у ЄС та НАТО, пропозиції Словаччини щодо залучення нашої держави до співпраці у рамках Вишеградської групи, активна співпраця країн у сфері транзиту енергоносіїв до Європи та транскордонне співробітництво.

Із здобуттям незалежності України та Словацької Республіки, встановленням дипломатичних відносин між країнами виникли сприятливі умови для розвитку двосторонніх відносин в гуманітарній і культурно-духовній сферах на ґрунті рівноправності і взаємоповаги. З кожним роком розвиток українсько-словацьких відносин набуває стабільності. За умов розвитку демократії, що забезпечує вільний та всебічний розвиток особи, покращується і культурне життя в країнах. Внаслідок цього на територіях обох країн виникли та функціонують культурно-освітні організації національних меншин. За сприяння словацького уряду у 2006 р. пройшли Дні української культури в Словацькій Республіці, причому як в столиці – Братиславі, так і в інших великих містах – Банська Бистриця, Пряшів, Кошице.

Значно підвищився рівень співпраці між країнами з 2010 р. Так, в липні 2010 р. в результаті парламентських виборів в Словаччині був сформований новий уряд на чолі з І. Радічовою. Урядова програма, крім іншого, передбачає залучення України до співпраці в рамках Вишеградської групи, а також передачу досвіду євроінтеграції Україні в таких сферах як: енергетика, економіка, юстиція, права людини, демократизації, управлінська сфера; сприяння лібералізації візового режиму між Словаччиною та Україною.

Прагнення уряду Словаччини підтримувати рух Української держави до Європейського Союзу було засвідчено на найвищому рівні – під час робочого візиту до України Державного секретаря Міністерства закордонних справ Словацької республіки М. Єжовіци. Свідченням цього прагнення стала і презентація міжнародного проекту «Національний Конвент України щодо ЄС», яка відбулася 8 грудня 2010 р. в Києві.

Також слід відмітити значне розширення двостороннього діалогу між Україною та Словацькою Республікою. В цьому напрямку необхідно згадати двосторонні зустрічі міністрів закордонних справ країн, робочий та офіційний візити до нашої держави Прем'єр-міністра та Президента Словацької Республіки. Метою зазначених візитів була передача для української сторони практичного досвіду щодо набуття членства в НАТО та ЄС.

Важливим у двосторонніх взаємовідносинах є функціонування українсько-словацької Міжурядової комісії з питань транскордонного співробітництва, що була створена на підставі Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Словацької Республіки про транскордонне співробітництво. Необхідність створення цієї комісії пов'язана із входженням Словаччини до Європейського Співтовариства і відповідне наближення кордонів інтеграційного утворення безпосередньо до кордонів України. Як відомо, Європейська політика сусідства зазначає, що транскордонне та регіональне співробітництво є важливим чинником розбудови відносин між Європейським Союзом та його сусідами. Крім того, відповідно до Плану дій «Україна – ЄС» передбачено, що Україні надаватиметься допомога у розвитку транскордонного та регіонального співробітництва. Невід'ємним інструментом у реалізації Європейської політики сусідства і є українсько-словацька комісія.

Також відповідно до Регламенту Європарламенту запровадився ще один елемент прикордонного співробітництва. В Україні в рамках цього проекту фінансування отримує Закарпатська область, завдяки чому на території регіону реалізовані наступні програми: Розробка і впровадження транскордонної соціально-медичної реабілітаційної програми для дітей (Мукачівська обласна

дитяча лікарня); Проект українсько-словацької транскордонної співпраці у сфері туризму (неприбуткова організація «Паномія»); Комплекс дослідження можливостей використання біомаси (Агентство регіонального розвитку і прикордонного співробітництва «Закарпаття»); Розробка українсько-угорського комплексного плану розвитку протипаводкового захисту (Закарпатське обласне управління водного господарства); Проект сприяння підприємництву вздовж словацько-українського кордону (Асоціація МСБ та інновацій «Ужгород ХХІ століття»); Створення Центру українсько-польських ініціатив. Закарпатська область також бере участь у програмах: «Україна – Угорщина – Словаччина – Румунія» та «Україна – Польща – Білорусь».

Підсумовуючи вище сказане, можна стверджувати, що відносини між Україною та Словацькою Республікою на сучасному етапі базуються на принципах добросусідства, поваги до державного суверенітету, цілісності території та недоторканості кордонів і невтручання у внутрішні справи сусідньої країни. Для реалізації співробітництва розроблена двостороння нормативно-правова база, до складу якої входить понад 100 міждержавних, міжурядових та міжвідомчих договорів та угод.

Для подальшого удосконалення двосторонніх українсько-словацьких відносин необхідно здійснювати надалі наступні дії:

- проводити адаптацію двосторонніх договорів відповідно до вимог Європейського Союзу;
- розробити кроки щодо розширення торгівельно-економічного співробітництва;
- сприяти розвитку регіонального та транскордонного співробітництва;
- здійснювати подальшу лібералізацію візового режиму;
- необхідно проводити консультації з метою визначення спільних інтересів Словацької Республіки та України в рамках підготовки Угоди про зону вільної торгівлі між Європейським Союзом та Україною.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Віднянський С.В., Сергієнко Т.С. Українсько-словацькі відносини: здобутки і перспективи // Науковий вісник Дипломатичної академії при МЗС України. Випуск 7. – К.: Дипломатична академія України при Міністерстві закордонних справ України, 2002. – С. 221-227.
2. Віднянський С.В. Сергієнко Т.С. Українсько-словацькі відносини: здобутки і перспективи. – К.: Основи, 2004. – 128 с. 3. Грущинська Н. Головні аспекти транскордонного співробітництва між Україною та Словаччиною // Економічний Часопис. – 2002. – № 2. – С. 29-32.
3. Стратегічні проекти: http://www.pl-by-ua.eu/page.php?page_group=3&page_id=22
4. Транскордонне співробітництво між Україною та Словацькою республікою / Посольство України в Словаччині. URL: <http://www.mfa.gov.ua/slovakia/ua/2540.htm>
5. Щодо переговорного процесу з питань лібералізації поїздок громадян у рамках місцевого прикордонного руху / Посольство України в Словаччині. URL: <http://www.mfa.gov.ua/slovakia/ua/49834.htm>
6. Янчук Л.В. Зовнішня політика Словацької Республіки: особливості формування та пріоритетні напрями розвитку (1993 – 2010 рр.): Автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. іст. наук: спец. 07.00.02 «Всесвітня історія» / Л.В. Янчук. – К., 2011. – С. 1-20.